

Podrobnosti laboratorního zkoušení pověřenými osobami

I. Pověření

Osoby

Laboratorní zkoušení osiva mohou vykonávat pouze osoby, které mají dostatečnou praxi v oboru a zkoušky provádějí za účelem zajištění plynulého laboratorního provozu. Pro udělení pověření platí

1. Vedoucí laboratoře a zástupce prokáží odbornou způsobilost a délku nezbytné praxe která činí u osob
  - a) s vysokoškolským vzděláním v akreditovaném bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu v oblasti zemědělství nebo se zaměřením na biologii nebo s úplným středním odborným, popřípadě vyšším odborným vzděláním v oborech zemědělství minimálně dva roky praxe v oboru, nebo
  - b) s minimálně středoškolským vzděláním i jiného zaměření minimálně tři roky praxe v oboru.
2. Dodržení zásady „nikdo nekontroluje sám sebe“, tj. musí být splněna podmínka zastupitelnosti.
3. Vedoucí pověřené laboratoře a jeho zástupce nesmí být nijak finančně zainteresováni na výrobě, zpracování a distribuci osiv, ani na výsledcích a počtu prováděných zkoušek. Tato skutečnost musí být doložena Čestným prohlášením.
4. Laboratoř se dva roky úspěšně účastnila souběžných ověřovacích laboratorních zkoušek a kruhových testů organizovaných Ústavem.

Podání žádosti o pověření

Žadatel o uzavření smlouvy k provádění dílčích úkonů při uznávacím řízení požádá Ústav, odbor osiv a sadby písemně, a to v rámci kalendářního roku do 30.4. nebo do 30.10. Součástí žádosti bude:

- a) seznam technického vybavení laboratoře nutného k zajištění zkoušek, které jsou předmětem uzavření smlouvy. U sít, teploměrů a vah budou předloženy kopie protokolů o ověření Českým metrologickým institutem, příp. kalibračních listů vydaných akreditovanou kalibrační laboratoří, originál bude předložen při auditu na místě; kopie dokladu o vzdělání, přičemž originál bude předložen při auditu na místě;
- b) prokázání odborné způsobilosti předložením úředně ověřené kopie dokladu o vzdělání;
- c) prohlášení o délce odborné praxe a prohlášení o finanční nezainteresovanosti na výrobě, zpracování a distribuci osiv;
- d) doklad o oprávnění k podnikání včetně výpisu z obchodního rejstříku, je-li v něm zapsán, ne starší než 6 měsíců.

Proces pověřování a proškolení

Ústav ověří

- a) úplnost podané žádosti a příložených dokladů;
- b) do 1 měsíce od podání žádosti splnění všech předepsaných kritérií formou „Auditu na místě“;

- c) že probíhaly souběžné ověřovací laboratorní zkoušky minimálně 2 roky před podáním žádosti a že výsledky laboratoře žadatele dosahují alespoň 95% shodnosti s výsledky laboratoře osiv Ústavu;
- d) účast laboratoře žadatele v kruhových testech organizovaných Ústavem a jejich vyhodnocení.

Proškolení:

Úvodní proškolení všech osob uvedených v části I. zajistí Ústav a probíhá podle plánu zaškolování. Zaškolování je ukončeno teoretickým testem a vyhodnocením srovnávacích zkoušek. Testy jsou organizovány vždy ve 2 termínech (v závislosti na doručení žádosti): květen/červen nebo listopad/ prosinec.

Plán zaškolení:

Plán zaškolení musí obsahovat minimálně:

1. Část teoretická:

dokonalé seznámení s platnými právními předpisy:

- a) se zákonem a prováděcími předpisy,
- b) Věstník MZe – Zkoušení osiva a sadby.

2. Část praktická:

praktický postup při laboratorním zkoušení:

- a) příjem a příprava laboratorního vzorku,
- b) zkouška vlhkosti,
- c) zkoušky čistoty, semen jiných rostlinných druhů (dále jen „jiných druhů“), hmotnosti tisíce semen,
- d) zkouška klíčivosti,
- e) další zkoušky v závislosti na povaze pověření,
- f) uložení a archivace vzorků,
- g) kontrola podkladů pro vydání Uznávacího listu,
- h) vlastní vyplnění a tisk Uznávacího listu,
- i) kontrola správnosti Uznávacího listu,
- j) podpis a příprava k odeslání Uznávacího listu.

3. Složení zkoušky teoretické i praktické.

4. Plán zaškolení musí obsahovat informaci, kdo plán sestavil a kdo zaškolování vedl.

Udělení pověření:

Po vyhodnocení a splnění všech podmínek bude rozhodnuto o udělení pověření. Procento následné kontroly stanoví Ústav každoročně pro jednotlivé pověřené laboratoře v závislosti na shodnosti s výsledky Zkušební laboratoře osiva a sadby v Praze. Součástí kontrolní činnosti je i úřední dozor, v rámci kterého mohou být rovněž odebrány vzorky ke kontrole.

Další proškolení a spolupráce s pověřenými osobami

Školení probíhá pravidelně 1x za 2 roky a vždy je zakončeno vědomostními testy. S vyhodnocením testů jsou všechny pověřené osoby seznámeny. V případě neúspěšného vykonání testu je dotčená osoba Ústavem opětovně proškolená teoreticky i prakticky a musí znovu vykonat test, a to nejpozději do 3 měsíců. Pověření je pozastaveno, jedná-li se o vedoucího laboratoře. Po úspěšném vykonání testu je povolení obnoveno.

Kromě výše uvedeného pravidelného školení se mohou jednotlivci zúčastnit krátkodobých stáží v Ústavu po předběžné dohodě.

II. Úřední dozor a následná kontrola

Úřední dozor

Úředním dozorem se rozumí soubor všech opatření prováděných Ústavem v celém procesu uznávání osiva. Úřední dozor provádí Ústav a lze jej rozdělit do následujících oblastí:

1. Kontrola kvality prováděných rozborů

Zkoušky provádějí laboratoř pověřená i zkušební laboratoř osiva a sadby v Praze a vedoucí této laboratoře průběžně vyhodnocuje shodnost zkoušek obou vzorků a výsledky zaznamenává. K porovnání výsledků se používají hodnoty uvedené v kap. 15 Metodiky zkoušení osiv a sadby. Součástí kontroly je rovněž úplnost a správnost vyhodnocení rozborů pověřenou laboratoří a správnost vyplňování rozborové karty.

2. Kontrola vyhodnocení karet

Zkoušky provádí pouze pověřená laboratoř a vedoucí Zkušební laboratoře osiva a sadby kontroluje správnost vyhodnocení všech zkoušek, úplnost záznamů, výsledné hodnocení zkoušeného vzorku. V návaznosti na rozborové karty jsou Ústavem kontrolovány vydané uznávací listy a výsledky zaznamenávají. V případě chybného hodnocení rozhodne o novém provedení rozboru laboratoři Ústavu.

3. Kontrola pověřené laboratoře na místě

- a) Pravidelnou kontrolu provádí vedoucí Zkušební laboratoře osiva a sadby ve spolupráci s vedoucím oddělení a semenářským inspektorem alespoň jedenkrát ročně po dohodě s vedoucím pověřené laboratoře. Pokud je uděleno subjektu i další pověření, mohou se kontroly zúčastnit i další osoby zodpovědné za udělené pověření.
- b) Účelová kontrola se provede okamžitě tehdy, pokud jsou zjištěny opakované rozdíly ve výsledcích zkoušek nebo vyhodnocování rozborů, aby se zjistily a odstranily příčiny nedostatků.
- c) Z kontrol laboratoře jsou vyhotovovány zápisy. Jeden originál zůstává laboratoři a druhý je uložen na odboru osiv a sadby v Praze v dokumentaci pověřené laboratoře.

Předmět pravidelné kontroly pověřené laboratoře na místě.

Kontrolu provádí Ústav. Předmětem kontroly je:

- kontrola laboratoře
  - kontrola vedení evidence – doporučený formulář pro vedení evidence je uveden v příloze č. 9. Evidence vzorků zkoušených v rámci pověření bude vedená samostatně.

- Kontrola vlastního zkoušení
  - a) kontrola dodržování metodických postupů, tj. dodržování předepsané naváжки pro rozbor základního a zkušební vzorku,
  - b) volba vhodné metody pro stanovení klíčivosti a dodržování předepsané teploty při zkoušce klíčivosti,
  - c) správná příprava základního a zkušební vzorku,
  - d) správný postup při zkoušce vlhkosti,
- kontrola používání ověřeného metrologického vybavení:
  - síta – doba kalibrace 2 roky
  - váhy - doba ověření nebo kalibrace 2 roky
  - teploměry – rtuťové - doba kalibrace 3 roky
  - teploměry – elektronické - doba kalibrace 2 roky
- kontrola uložení vzorků v samostatně uzamčené místnosti (nebo skříni apod.) včetně podmínek skladování a kontroly uložení klíčů (1 ks vedoucí regionální laboratoře Ústavu, 1 ks semenářský inspektor Ústavu, 1 ks v pověřené laboratoři v zalepené obálce opatřené razítkem semenářského inspektora Ústavu),
- kontrola jednotného postupu v počtu nasazovaných semen pro zkoušku klíčivosti, kde u všech druhů osiv bude nasazováno 400 semen;
- kontrola provozu čistící stanice
  - kontrola automatického vzorkovadla,
  - kontrola uložení partií osiv, uzavření a označení obalů,
  - kontrola průvodních dokladů od příjmu osiva po vyskladnění.

Roční vyhodnocení práce pověřené laboratoře

Výsledkem vyhodnocení dokladů o shodnosti rozborů prováděných v pověřené laboratoři a v laboratoři Ústavu, kruhových testů a výsledků kontrol pověřené laboratoře na místě je závěrečná zpráva o práci pověřené laboratoře, která je základem pro stanovení výše následné kontroly pro další období.

Následná kontrola

Následná kontrola pověřených laboratoří je prováděná ze vzorků označených „ÚKZÚZ“, odebraných jak úředním, tak i pověřeným vzorkovatelem, a to:

- a) při následné kontrole z uložených vzorků,
- b) Ústav zkouší a hodnotí ty vlastnosti osiva, které pro daný druh stanovuje prováděcí právní předpis a které jsou podmínkou uznání s výjimkou stanovení vlhkosti osiva.
- c) Uložení vzorků v pověřené laboratoři:
  - Vzorky pro zkušební laboratoř osiv a sadby označené „ÚKZÚZ“ a „R“ budou uloženy odděleně od ostatních vzorků v uzamčené místnosti v prostorách náležejících pověřené laboratoři. Klíč od této místnosti bude mít vzorkovatel, druhý vedoucí zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu a třetí bude zapečetěn vzorkovatelem Ústavu a bude uložen na místě u vedoucího pověřené laboratoře.
  - V případě, že pověřená laboratoř nedisponuje samostatnou místností, kterou může pro účely vzorků použít, je možné vzorky ukládat v uzamykatelných skříních, bednách apod.

- Vzorky musí být uloženy tak, aby nedošlo k jejich znehodnocení vlivem špatných skladovacích podmínek (teplo, vlhko, škůdci).
  - Vzorky označené „ÚKZÚZ“, určené pro následnou kontrolu, budou ukládány bez vzorku pro zkoušku vlhkosti!
  - Následná kontrola se provádí dle níže uvedených zásad:
1. Posouzení klíčivosti:
po provedení zkoušek klíčivosti a jejich vyhodnocení se zkoušky, které jsou mimo povolenou toleranci provedou znovu, a to v laboratoři Ústavu i v pověřené laboratoři takto:
    - a) vedoucí zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu oznámí v době provádění následné kontroly vedoucímu pověřené laboratoře, které partie je třeba zopakovat v obou laboratořích současně a také termín nasazení na zkoušku,
    - b) pověřená laboratoř nasadí ve stejnou dobu tentýž vzorek opakovaně na klíčivost a výsledek zašle do zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu,
    - c) následná kontrola bude vyhodnocována na základě opakované zkoušky prováděné v obou laboratořích ve stejném termínu, a to z důvodu zvýšení objektivit hodnocení
  2. Posouzení čistoty:
vyhodnocení tolerancí stanovených Metodikou zkoušení osiva a sadby pro čistotu a počet semen jiných rostlinných druhů se provede z původního výsledku zkoušky čistoty stanovené pověřenou laboratoří a výsledku stanovení Ústavu ze vzorku pro následnou kontrolu.
  3. Posouzení vlhkosti:
v rámci následné kontroly se nehodnotí

Vzorky se archivují do ukončení následujícího vegetačního období. U víceletých druhů do ukončení nejbližšího vegetačního období, kdy lze posoudit pravost druhu a odrůdy.

III. Odejmutí pověření

Zjistí-li Ústav nedostatky v technologickém postupu laboratorního zkoušení osiva a následného výsledku, upozorní příslušného vedoucího laboratoře na odchylky od správné metodiky a o zjištění vyhotoví zápis. Laboratoř je povinna podstoupit zvýšený úřední dozor. V případě opětovného vážného pochybení, které by vedlo k poškození dodavatele, je mu odebráno pověření.

Za chyby v technologickém postupu se považuje:

- a) neprovedené nebo neúplně či špatně provedené laboratorní zkoušení,
- b) opakovaně špatně nebo neúplně provedené závěrečné hodnocení partie osiva,
- c) opakované nedodržení podmínek laboratorního zkoušení,
- d) nevydání uznávacího listu,
- e) nezaslání podkladů Ústavu k vydání rozhodnutí o neuznání.

IV. Práce v pověřené laboratoři

- a) Vedoucí pověřené laboratoře a jeho zástupce podléhají na úseku laboratorní kontroly osiv **metodickému řízení** vedoucí zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu.
- b) Vedoucí pověřené laboratoře a jeho zástupce musí absolvovat před udělením pověření a dále každý druhý rok **odborné školení** prováděné Ústavem. Podmínkou je úspěšné zakončení závěrečným testem (zkouškou).
- c) Laboratoř se při zkoušení osiv v rámci pověření řídí platnou legislativou, metodikou zkoušení a pokyny Ústavu.

1. Vzorkování

Vzorky odebírá úřední vzorkovatel Ústavu nebo příp. i pověřený vzorkovatel, který z každé vzorkované partie připraví 3 vzorky:

1. pro pověřenou laboratoř včetně vzorku na vlhkost. Ke vzorku bude přiložena vyplněná kopie žádosti o uznání osiva, podepsaná dodavatelem a vzorkovatelem. Originál žádosti musí být neprodleně zaslán Ústavu.
2. pro Ústav s označením „ÚKZÚZ“
3. rezervní vzorek označený „R“

Vzorek pro Ústav a rezervní budou uloženy v uzamčené místnosti v prostorách náležejících pověřené laboratoři.

Uložení vzorků v případě, že pověřená laboratoř je lokalizována mimo prostory, kde probíhá vzorkování:

Bude-li odebraný vzorek zkoušen jinou pověřenou laboratoří, pak:

- a) vzorek pro pověřenou laboratoř bude odeslán pod dohledem vzorkovatele.
- b) Vzorky odebere vzorkovatel Ústavu nebo pověřený vzorkovatel. Jsou-li vzorky odebrané pověřeným vzorkovatelem, pak vzorky označené „ÚKZÚZ“ a „R“ budou uloženy v uzamčené místnosti v prostorách čistící stanice. Klíč od této místnosti bude mít vzorkovatel, druhý vedoucí zkušební laboratoře osiva a sadby Ústavu a třetí bude zapečetěn vzorkovatelem Ústavu a bude uložen u vedoucího čistící stanice.

Po vzorkování bude postup následující:

- a) pověřená laboratoř zahájí laboratorní zkoušky ze vzorku odebraného pověřeným vzorkovatelem (pokud není pověřený vzorkovatel, pak ze vzorku odebraného vzorkovatelem úředním),
- b) Originály žádosti budou bezprostředně odeslány na pracoviště odboru osiv a sadby Ústavu. Kopie žádostí budou uloženy v laboratoři.
- c) Do zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu budou odesílány vzorky pro následnou kontrolu dle pokynů stanovených každoročně pro jednotlivé laboratoře.

2. Vedení evidence v pověřené laboratoři

Pověřená laboratoř povede evidenci zkoušených vzorků na předepsaném tiskopise. Veškeré údaje v této evidenci a na rozborové kartě budou zaznamenány strojem, počítačem nebo propisovací tužkou. Chybné údaje se opraví jedním škrtnutím tak, aby byl původní údaj čitelný. Nový záznam

se zapíše vedle původního a opravovatel se podepíše.

Upozornění:

Nepřípustné je - přeškrtnání více čarami

přelepení štítkem

zatření opravným lakem

gumování záznamu

zapsání výsledků zkoušek obyčejnou tužkou.

Vzorky budou číslovány pro každou novou sezónu od prvního čísla číselné řady přidělené pověřené laboratoři.

3. Laboratorní zkoušení a vyhodnocení vzorku

U zkoušených vzorků budou provedeny všechny zkoušky, jejichž hodnoty jsou limitovány prováděcím právním předpisem. Zkoušky budou prováděny v souladu s Metodikou zkoušení osiva a sadby, navážky pro stanovení čistoty a semen jiných rostlinných druhů jsou uvedeny v kap. 2 Metodiky zkoušení osiva a sadby.

Vedoucí laboratoře provede po ukončení všech zkoušek celkové vyhodnocení, výsledek zapíše na rozborovou kartu a opatří svým podpisem s uvedením data ukončení zkoušek. Uzavřenou kartu opatří razítkem laboratoře. V případě pověřené laboratoře, která nebude vydávat rovněž uznávací listy odešle neprodleně originál karty k rukám vedoucí zkušební laboratoře osiva a sadby Ústavu a kopii založí. Pověřená laboratoř, která bude vydávat rovněž uznávací listy originál karty, který je podkladem pro vystavení uznávacího listu, založí s kopií Uznávacího listu. Originály rozborové karty a kopie Uznávacího listu se archivují po dobu 10 let. Kopii každého Uznávacího listu zašle vedoucí pověřené laboratoře neprodleně do Ústavu k evidenci.

4. Přezkoušení vzorku ve zkušební laboratoři osiv a sadby Ústavu

V odůvodněných případech (např. porucha zkušebního zařízení) zašle vedoucí pověřené laboratoře vzorky k rozborům do zkušební laboratoř osiv a sadby Ústavu.

Vedoucí zkušební laboratoře osiv a sadby Ústavu je oprávněna rozhodnout o přezkoušení vzorku (pokud nebyl rozbor prováděn souběžně). V případě, že výsledky mezi laboratořemi vykazují rozdíly mimo povolené tolerance dle kapitoly 15 Metodiky zkoušení, provede se po dohodě s vedoucím regionálního oddělení a žadatelem rozbor rezervního vzorku.

Uvedení osiva do oběhu s kvalitativními parametry, přesahujícími hodnoty povolené tolerance, by mělo za následek odebrání pověření s dalšími dopady.

5. Vydávání dokladů na osivo

- (1) Uznávací list může pověřená osoba vydat pouze za předpokladu, že
  - a) osivo má vlastnosti stanovené zákonem a platnou vyhláškou,
  - b) vzorek byl odebrán v souladu s vyhláškou o vzorkování,
  - c) zkoušení proběhlo dle platných metod.
- (2) Uznávací list bude vydáván na formuláři zveřejněném a schváleném Ústavem,
- (3) Uznávací listy budou vyplněny na počítači, každý bude opatřen razítkem a podpisem

- pověřené osoby,
- (4) Uznávací listy budou číslovány stejným způsobem jako v Ústavu, tj. číslo regionu, kde má laboratoř sídlo - číslo rozboru dle přidělené číselné řady / U/ rok zpracování,
  - (5) Doklady na osivo, které nemá vlastnosti stanovené zákonem a prováděcím předpisem, vydává vždy pouze Ústav. V takovém případě předá pověřená osoba veškeré podklady místně příslušnému oddělení osiv a sadby k vydání rozhodnutí o neuznání.

6. Vlastní postup práce při zkoušení vzorků v pověřené laboratoři

Postup práce dodavatele

- a) vyplnění žádosti s vyznačením osoby, která provede úřední zkoušky,
- b) požadavek na vzorkování – dodavatel požádá úředního nebo pověřěného vzorkovatele o provedení vzorkování,
- c) spolupráce při vzorkování, předložení potřebných dokladů a evidence.

Postup práce vzorkovatele

- a) vzorkovatel provede vzorkování v souladu s prováděcím právním předpisem,
- b) zajistí odeslání nebo doručení vzorků a žádostí takto:
  - originál žádosti vždy eviduje Ústav s ohledem na správní řízení,
  - kopii žádosti s laboratorním vzorkem zašle do pověřené laboratoře,
  - kontrolní vzorky se ukládají buď v pověřené laboratoři sem. firmy nebo na místně příslušném oddělení osiv a sadby v případě laboratoře tzv. „nezávislé“.

Postup práce Ústavu

- a) Ústav zaeviduje přijaté žádosti, zkontroluje jejich věcnou správnost a provede počítačovou kontrolu údajů oproti Uznávacímu listu na množitelský porost,
- b) pokud jsou shledány závady, Ústav neprodleně informuje příslušnou laboratoř a do vyřešení nesrovnalostí pozastaví vydání Uznávacího listu,
- c) pokud nejsou závady shledány, žádost se založí a laboratoř může vydat Uznávací list, Ústav eviduje a zakládá kopie Uznávacích listů vydaných pověřenými osobami.

Postup práce osoby pověřené k vydávání Uznávacích listů

- a) pověřená osoba před vydáním Uznávacího listu provede kontrolu všech podkladů, tj. žádosti, rozborové karty a zda nemá informaci z Ústavu o pozastavení vydání Uznávacího listu,
- b) pokud jsou výsledky vyhovující, vydá pověřená osoba Uznávací list, opatří ho podpisem a razítkem,
- c) originál Uznávacího listu obdrží dodavatel, kopii zašle na místně příslušné regionální oddělení k založení a evidenci, druhou kopii založí ve své evidenci.

7. Vstup cizích osob do laboratoře a zachování obchodního tajemství

Do prostor pověřené laboratoře smí vstoupit cizí osoba pouze v doprovodu vedoucího laboratoře nebo jeho zástupce. Zkoušky a jejich vyhodnocení musí být prováděny tak, aby nemohlo dojít ke zneužití. Osoby pracující v laboratoři jsou povinny zachovávat mlčenlivost o výsledcích zkoušek před cizími osobami.

Žádost o pověření k laboratornímu zkoušení a vydávání dokladů na osivo

podle § 17 odst. 5 zákona

Žádáme o udělení pověření k laboratornímu zkoušení a vydávání dokladů na osivo, přičemž se jedná o

- ( )* laboratoř, která žádnou svojí činností nezasahuje do výroby a uvádění rozmnožovacího materiálu do oběhu
- ( )* laboratoř dodavatele; v tomto případě může laboratoř provádět zkoušky pouze u partií osiva tohoto dodavatele, není-li mezi tímto dodavatelem, dodavatelem zkoušeného osiva a Ústavem dohodnuto jinak

* žadatel označí křížkem odpovídající údaj

Žadatel:
Dosažené vzdělání:
Seznam druhů nebo skupin druhů, pro které má být pověření uděleno:
Délka praxe v požadovaném úseku činnosti a její popis:

*) nehodící se škrtněte

- Přílohy: - doklad o splnění kvalifikačních požadavků
- popis umístění laboratoře a její technické vybavení
- vzor Uznávacího listu

V .....

Dne

razítko a podpis žadatele